

РОСИЦА ТАШЕВА
„ЧОВЕКЪТ, КОЙТО СЕ СМЕЕ“
КРАТКА БИОГРАФИЯ

chitanka.info

Веднага след публикуването на „Морски труженици“ през 1866 г. Юго замисля голямо философско-историческо съчинение, което определя по следния начин:

„Социални студии“ — заглавие на серия от произведения. Серията започва с „Човекът, който се смее“, тоест Англия след 1688 г., ще продължи с Франция преди 1789 г. и ще завърши с 93-та година."

Трилогията трябвало да бъде посветена на три теми: аристокрацията, монархията и демокрацията.

Юго започва с английската аристокрация, от която се интересува отдавна. Още през периода 1825–1830 г. той си води бележки за старите английски закони, изоставя ги и отново се връща към тях след повече от тридесет и пет години.

По това време, през 1866 г., писателят обикаля букинистите и се сдобива с множество трудове като „Настоящето на Англия“ от Чембърлейн, „Описание на Лондон и Уестминстър“ от Филдинг, „История на Лондон“ от Мейтланд и др. Синът му Франсоа-Виктор, вече издал великолепия си превод на Шекспир и запознат с английските източници, му оказва неоценима помощ.

През юни 1866 г. Виктор Юго се присъединява към семейството си в Брюксел, като взема със себе си цялата своя документация. Тук проучванията му продължават, този път с историята на Камарата на лордовете. Не след дълго той знае всичко за тази институция, включително имената на херцози, маркизи, графове, барони, архиепископи и епископи. Церемониалите, процедурите при политическите разисквания или съдебните дела са му напълно ясни. Известно му е точното разположение на залите на Камарата (дори начертава плана ѝ) с местата за краля, канцлера, лордовете, с подробностите от облеклата им. Опознава работата на Камарата на общините не по-зле от механизма на действие на Камарата на лордовете. Едва тогава решава, че е подготвен, и сяда да пише.

Това става на 21 юли 1866 г. в Брюксел, През септември записва в бележника си следното: „Прочетох на семейството си началото на новия ми роман «Лорд Кланчарли».“ Това заглавие ще стане по-късно заглавие на една глава от книгата.

През октомври същата година Виктор Юго се завръща в Гърнзи и довършва третата книга „Детето в мрака“ от първата част на романа. След шестмесечно прекъсване, към май 1867 г., написва първите две

книги на втората част — „По заповед на краля“. Отново прекъсва и отново пише. През май следващата година производението е почти завършено.

Междувременно заглавията на романа се променят — „Лорд Кланчарли“, „По заповед на краля“, „Човекът, който се смее“, „Гуинплейн, пер на Англия“. Вариантите за предговор — също. Ето един от тях:

„Пожелала да видят в «ANANKE» едва ли не верую и обявиха автора на «Парижката света Богородица», «Клетниците» и «Морски труженици» за фаталист. А той е точно обратното. Той смята, че тези негови произведения са едно утвърждаване на Душата. Към тях се прибавя днес настоящата книга.

Човекът има две оръжия срещу фаталността — съзнанието и свободата; съзнанието, което го води към дълга, и свободата, която му сочи правата.“

Впрочем Виктор Юго се стреми да покаже не само водещата идея в произведенията си, но и връзката между самите тях:

„Както «Клетниците» са свързани, чрез идеята за «ANANKE», с една предишна книга — «Парижката света Богородица», и с една посетнешна — «Морски труженици», така романът «Деветдесет и трета година» ще бъде предшествуван от две свързани с него произведения, едното за Англия след 1688 г., което ще излезе скоро («Човекът, който се смее»), и другото за Франция преди 1789 г. (което Виктор Юго не написва). Идеята в първите три произведения беше Съдбата. В следващите три книги ще става дума за

Надеждата
Свободата
Напредъка.“

Виктор Юго завършва романа си на 23 август 1868 г. — две години и един месец след като го е започнал. Заглавието му по това време все още не е уточнено. Писателят се колебае между „По заповед на краля“ и „Човекът, който се смее“. За сметка на това той знае точно към кого се обръща и какво му предлага: „Единственият истински читател е мислещият читател. Тази книга е написана за него. Всяко произведение, достойно за този читател, притежава, като живота и като цялото мироздание, много измерения и разкрива много перспективи, без това да накърнява целостта му.“

В писмо до издателя си Лакроа, написано в отговор на съобщението му за предстоящото излизане на нов „исторически роман“, Юго доуточнява същината на книгата си:

„Историческият роман е един превъзходен жанр, след като Уолтър Скот се е отличил в него, както и от историческата драма могат да излязат чудесни произведения, след като Дюма е писал тъкмо такива. Само че аз никога не съм създавал историческа драма, нито исторически роман. Когато описвам историята, аз карам историческите лица да вършат само това, което са вършили или са могли да вършат според характера си, и почти не ги замесвам в истински измисленото действие. Методът ми се състои в това да описвам истински неща чрез измислени герои.

Всичките ми драми и всичките ми драматични романи са създадени по този начин, който, добър или лош, е свойствен на духа ми.

Следователно «По заповед на краля» е истинската Англия, представена от измислени герои. Историческите фигури, като например кралица Ан, са само загатнати. Интерес будят, както и в «Руй Блас», «Клетниците» и др., героите, формирани от историческата или аристократическата среда, но създадени от автора.“

Романът е окончателно озаглавен „Човекът, който се смее“ непосредствено преди предаването му за печат. Издателят Лакроа решава да предприеме една твърде забележителна финансова спекулация, която се състои в следното: книгата ще се продава безплатно, като награда — и по никакъв друг начин, — ако купувачът се съгласи да купи за 100 франка (или за 114 на четири вноски) книги от каталога Лакроа — от Юго, Ламартин, Мишле и други автори. Юго се противопоставя на подобна комбинация, която би донесла печалба на издателя, но би намалила броя на евентуалните купувачи. Следва размяна на гневни писма, две от които са публикувани в печата. В края на краищата двамата се споразумяват романът да се продава по общоприетия начин, но издателят в последния момент вдига цената.

Всичко това не допринася за успеха на книгата, която излиза към средата на 1869 г. Политическият момент също не е благоприятен — предстоят избори и на парижани не им е до четене. Литераторите харесват романа, но купувачите са малко. Критиката, според обичая си,

превъзнася предишните романи на писателя, за да намали значението на последната му творба. Виктор Юго е огорчен:

„Успехът си отива. Аз ли греша по отношение на времето? Времето ли греша спрямо мен? Само бъдещето ще отговори на този въпрос.“

Така поема своя път поредната книга на големия френски писател и той не е по-различен от пътя на предишните му произведения. Възхваляван, оспорван, отхвърлян във Франция, романът „Човекът, който се смее“ среща възторжен прием във всички други страни.

Колкото до бъдещето, съвременният читател знае как то е отговорило на тъжните въпроси на Олимпицеа. Този отговор е изцяло в полза на писателя и на творбата му, заела мястото си сред безсмъртните творби на световната класика.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.